

कृषि पर्यटन केंद्र चालकांना कृषि विभागाच्या
योजनांचा लाभ अनुज्ञेय करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.२६/१४-अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२

दिनांक : १६ फेब्रुवारी, २०२२

संदर्भ:-

१. पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग शासन निर्णय क्र. टिडीएस-२०१५/११/प्र.क्र.१०२१/पर्यटन दि. ०४ मे, २०१६
२. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग शासन निर्णय क्र.संकीर्ण २०१६/प्र.क्र.२६९-एस.डी. दि.२० मे, २०१७
३. पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग शासन निर्णय क्र. टिडीएस २०१९/८/ प्र.क्र.५१४/पर्यटन दि.२८ सप्टेंबर, २०२०
४. पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग शासन निर्णय क्र. टिडीएस २०१९/८/ प्र.क्र.५१४/पर्यटन दि. ११ ऑगस्ट, २०२०
५. कृषि व पदुम विभाग शासन परिपत्रक क्र.संकीर्ण ०९१९/प्र.क्र.२२१/१४-अ दि.०४ नोव्हेंबर, २०२०
६. कृषि व पदुम विभाग शासन परिपत्रक क्र.संकीर्ण ०९१९/प्र.क्र.२२१/१४-अ दि.२९ ऑक्टोबर, २०२१

प्रस्तावना :

राज्यातील पर्यटन क्षेत्राची वार्षिक १०% वाढ होण्याच्या दृष्टीने व राज्याच्या सकल उत्पन्नात पर्यटन क्षेत्राचा १५% टक्के वाटा होण्याकरिता तसेच सन २०२५ पर्यंत पर्यटन क्षेत्रामुळे एक दशलक्ष रोजगार निर्मिती करण्याच्या उद्दिष्टाने ०४ मे, २०१६ रोजी राज्याचे पर्यटन धोरण जाहीर करण्यात आले आहे. त्यास अनुसरून २८ सप्टेंबर, २०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये राज्याच्या कृषि पर्यटन धोरणास मान्यता देण्यात आली आहे. या धोरणानुसार, राज्यातील कृषि पर्यटन केंद्रे ही वैयक्तिक शेतकऱ्यांमार्फत व संस्थांमार्फत चालविली जात आहेत. सद्यस्थितीत, शेतकऱ्यांमार्फत अथवा शेतकऱ्यांच्या संस्थांमार्फत चालविल्या जाणाऱ्या कृषि पर्यटन केंद्रांना कृषि विभागाच्या योजनांचा लाभ मिळत नाही. केंद्र शासनाच्या व राज्य शासनाच्या योजनांचे व कृषि पर्यटन धोरणांचे उद्देशांमधील साधर्म्य विचारात घेता, कृषि पर्यटन केंद्रांना कृषि विभागाच्या योजनांचा लाभ मिळाल्यास कृषि पर्यटन केंद्रे स्वयंपूर्ण होऊन ग्रामीण भागात योजनांची पोहोच वाढेल, याकरिता कृषि पर्यटन केंद्र चालकांना देखील कृषि विभागाच्या योजनांचा लाभ देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती, त्यास अनुसरून शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :

१. कृषि पर्यटन केंद्र चालकाने पर्यटन विभागाकडे नोंदणी “वैयक्तिक स्वरूपात” केली असल्यास त्यांना कृषि विभागाच्या विविध योजनांमधील वैयक्तिक शेतकऱ्यांकरिता अनुज्ञेय असलेल्या बाबींचा लाभ घेता येईल व योजनेच्या अनुदानातून निर्माण होणाऱ्या मालमत्तेचा वापर शेतीसाठी तसेच पूरक व्यवसाय म्हणून कृषि पर्यटन केंद्रासाठी देखील करता येईल.
२. कृषि पर्यटन केंद्र चालकाने पर्यटन विभागाकडे नोंदणी “संस्था स्वरूपात” केली असल्यास त्यांना कृषि विभागाच्या योजनांमध्ये संस्थेकरिता अनुज्ञेय असलेल्या बाबींचा लाभ घेता येईल व योजनेच्या अनुदानातून निर्माण होणाऱ्या मालमत्तेचा वापर शेतीसाठी तसेच पूरक व्यवसाय म्हणून कृषि पर्यटन केंद्रासाठी देखील करता येईल.
३. कृषि पर्यटन केंद्राकडे किमान १ एकर शेती क्षेत्र असावे.
४. कृषि विभागाच्या योजनांचा लाभ घेण्यासाठी कृषि पर्यटन केंद्रांनी पर्यटन विभागाकडे केलेली नोंदणी ही कृषि पर्यटन धोरणानुसार वेळोवेळी अद्ययावत केलेली असावी. तसेच, सदर धोरणानुसार बंधनकारक असलेल्या बाबींची त्यांनी पूर्तता करणे आवश्यक राहिल.
५. कृषि विभागाच्या योजनांचा लाभ घेण्यासाठी कृषि पर्यटन केंद्र चालविणारी व्यक्ती ही खातेदार शेतकरी असावी तसेच, कृषि पर्यटन केंद्राची जमीन त्याच्या स्वतःच्या नावे असावी अथवा जी संस्था सदर केंद्र चालविते त्या संस्थेच्या नावे जमिन असणे बंधनकारक राहिल.
६. कृषि पर्यटन केंद्र चालकांना कृषि विभागाच्या योजनांचा लाभ घेण्याकरिता कृषि पर्यटन धोरणामध्ये वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या सुधारणा बंधनकारक राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०२१६१६५४१५९१०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षंकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्रीकांत आंडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

१. मा. मंत्री (कृषि), मंत्रालय, मुंबई,
२. मा.राज्यमंत्री (कृषि), मंत्रालय, मुंबई,
३. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. प्रधान सचिव, पर्यटन विभाग मंत्रालय, मुंबई,
५. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

७. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे,
८. संचालक /सह संचालक (सर्व) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१,
९. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व),
१०. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व),
११. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२, मुंबई/ नागपूर/(लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेय),
१२. महालेखाकार (स्थानिय) निकाय लेखा परिक्षा व लेखा प्रतिष्ठा भवन, १०१ महर्षी कर्वे मार्ग, मुंबई- ४०००२०,
१३. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व),
१४. माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२,
१५. निवड नस्ती (कार्यासन -१४अ).